

ΟΝΕΙΡΟΠΟΛΗΣΕΙΣ ΕΝΟΣ ΜΟΝΑΧΙΚΟΥ ΠΕΡΙΠΑΤΗΤΗ (της Ευτυχίας Κωνσταντακοπούλου)

Jean Jacques Rousseau
(1712-1778)

Ο συγγραφέας Jean Jacques Rousseau που γεννήθηκε στη Γενεύη ανήκει στην εποχή του Διαφωτισμού. Εποχή όπου η φιλοσοφία οραματίζεται την ιδανική κοινωνία για τον άνθρωπο. Η επιθυμία των συγγραφέων αυτής της εποχής να ενημερώσουν το κοινό για τα μεγάλα πολιτικά, ιστορικά ή κοινωνικά προβλήματα, γέννησε τις ιδέες που αποτέλεσαν τις βάσεις της μοντέρνας σκέψης. Για πρώτη φορά στη Δύση καλλιέργησαν την ιδέα ότι το πεπρωμένο του ανθρώπου εξαρτάται αποκλειστικά και μόνο από τον ίδιο.

Το έργο του Jean Jacques Rousseau γράφτηκε από το 1776 μέχρι το 1778, είναι μια αυτοβιογραφία, ένα φιλοσοφικό όραμα της χαράς, σκέψεις σχετικά με τη φύση του ανθρώπου και του πνεύματός του.

Ο Rousseau πλησιάζοντας τη φύση, γίνεται ένας πρόδρομος του Ρομαντισμού. Στη μελέτη του σχετικά με την αναζήτηση της ευτυχίας και της χαράς του ανθρώπου, διαπιστώνει ότι «η Γη προσφέρει στον άνθρωπο μέσα στην αρμονία των 3 βασιλείων, ένα θέαμα γεμάτο ζωή, ενδιαφέρον και γοητεία, το μόνο θέαμα στον κόσμο για το οποίο τα μάτια και η καρδιά του δεν κουράζονται ποτέ».

Ο μοναχικός αυτός περιπατητής προσφέρει στον αιώνα του

Διαφωτισμού, ένα καινούργιο φιλολογικό είδος: την ονειροπόληση σε πρόζα. Ο Jean Jacques Rousseau, φιλόσοφος και ποιητής, ισχυρίζεται ότι έχει βρει τη χαρά στην αναδίπλωση στον εαυτό του. Η φυσική του μοναξιά μετατρέπεται στην διάρκεια αυτών των περιπάτων σε μια σκληρή, ηθική μοναξιά. Δεν μπορούμε να μείνουμε αδιάφοροι απέναντι σ' αυτήν την ευαίσθητη ψυχή. Ο Rousseau βρίσκει καταφύγιο μέσα στις αναμνήσεις του, ξεδιπλώνει όλο τον πλούτο της μνήμης του. Ο τρόπος που γράφει κυλά πάνω στο ρυθμό του περιπάτου, και η πρόταση πάνω στο χρόνο που περνά θυμίζοντας το ταλέντο του μουσικού και του συνθέτη που ήταν. Καθένας απ' αυτούς τους περιπάτους δεν δημιουργεί τη μονοτονία. Αυτό το έργο του είναι το τελευταίο που γράφει πριν πεθάνει. Οι δέκα αυτοί περίπατοι περιγράφουν μια αληθινή εξέταση της συνείδησης με κάθε λεπτομέρεια αλλά και μια φιλοσοφική σκέψη αναφερόμενη στην ηθική, στην θρησκεία, στο ψέμα, στην χαρά, στην καλοσύνη, στις ευεργεσίες της μοναξιάς και στην αγάπη του πλησίον μας.

Όταν αποτραβήχτηκε απόλυτα στην περιοχή Ermenonville, κοντά στο Παρίσι, ο Rousseau περνά στιγμές αμφιβολιών και ανησυχιών. Αναγνωρίζει τις αδυναμίες του. Αντιμέτωπος με τον ίδιο τον εαυτό του, ανακαλύπτουν μια καινούργια διάσταση της ύπαρξής του.

«Τι μου έλειπε σήμερα για να είμαι ευτυχισμένος; Το αγνώω. Αλλά ξέρω ότι δεν ήμουν».

Ποια ανάγκη τον έκανε να γράψει τις «ονειροπολήσεις»; Γράφει για να παρατείνει την ανάμνηση των ονειροπολήσεων του παρελθόντος και του παρόντος καθώς και των περιστάσεων που τις δημιούργησαν. Καθώς γράφει ανανεώνει την ευχαρίστηση της ονειροπόλησης και συσσωρεύει ένα απόθεμα ευχαρίστησης για τον εαυτό του, στα γερατειά του -, είναι και αυτό ένα μέρος από την απόλαυση της ζωής που τόση σημασία είχε γι' αυτόν.

Η γλώσσα που χρησιμοποιεί στις «ονειροπολήσεις» αντί να είναι φυσικό παραλήρημα ενός ονειροπόλου, αποτελούν το αποτέλεσμα προσεχτικά καλλιεργημένης κατασκευής. Πολλές φορές η

συμμετρική συγκρότηση και ο ρυθμός των μακριών φράσεών του μοιάζουν σαν ο Jean Jacques Rousseau να κτίζει για τον εαυτό του ένα καταφύγιο από τις επιθέσεις των άλλων και από τους ίδιους του τους φόβους και τις αμφιβολίες του.

Επανειλημμένα στις «Ονειροπολήσεις» συναντούμε αυτή την ιδέα του καταφύγιου, του σταθερού τόπου ανάπαυσης. Το έργο του εκφράζει την καταδίωξή του από εχθρούς με παράξενες διαμαρτυρίες για αθωότητα, αποπνέει αυτο-αμφιβολίες, αυτο-οίκτο και αυτο-υπερβολές.

Ο Jean Jacques Rousseau δεν μπορούσε να δαμάσει τους αντιφατικούς φόβους και τις επιθυμίες που είχαν διαμορφώσει τη ζωή του.

Η προσοχή του αναγνώστη επικεντρώνεται στον αδιάκοπο πόλεμο ανάμεσα στη μοναξιά και στην κοινωνία που υπάρχει στα συναισθήματα και στις ιδέες του συγγραφέα.

Το φθινόπωρο του 1776 ο Rousseau άρχισε να γράφει αυτό το τελευταίο του βιβλίο. Ήταν 64 χρόνων και είχε μόλις ξεπεράσει μια από τις δύσκολες περιόδους της ζωής του. Στα 1762 είχε εξοριστεί από τη Γαλλία εξαιτίας των ανορθόδοξων θρησκευτικών αντιλήψεων που είχε διακηρύξει στο έργο του "Emile". Από τότε η ύπαρξή του ήταν μια ατελείωτη περιπλάνηση και προσπάθεια αυτοδικαίωσης, κυνηγημένος από μια αυξανόμενη αίσθηση ότι ήταν θύμα μιας παγκόσμιας συνωμοσίας. Τα πιο πολλά απ' όλα αυτά ήταν δημιούργημα της ξέφρενης φαντασίας του.

Την εποχή που πίστευε ότι ήταν ένας απόβλητος της κοινωνίας, στην πραγματικότητα τον αγαπούσαν, τον θαύμαζαν και τον σέβονταν πολλοί σύγχρονοί του. Παρ' όλα αυτά υπήρχαν και πολλές αιτίες για στεναχώριες – η εχθρότητα και η περιφρόνηση των πρώην φίλων του, η απαγόρευση των βιβλίων του που τα θεωρούσε σαν μια, όλο πάθος, συμβολή για το κοινό καλό και η πιο μεγάλη πίκρα του απ' όλες, η απόρριψή του και η καταδίκη του από την εξιδανικευμένη πατρίδα του, τη Γενεύη.

Αφού εζήτησε καταφύγιο στην Ελβετία, στην Αγγλία και σε

διάφορες περιοχές της Γαλλίας, ο Rousseau γύρισε τελικά στο Παρίσι, το 1770. Από τότε άρχισε να περνά τον ελεύθερο χρόνο του με το γράψιμο, τη μουσική, τη βοτανική και με περιπάτους στην εξοχή μέχρι λίγες εβδομάδες πριν από το θάνατό του.

Το αίτημά του για ανθρώπινη συναναστροφή ήταν ιδιαίτερα μεγάλο τόσο που κάθε φορά που απογοητευόταν, έβρισκε καταφύγιο στη φαντασία του.

Ήταν άνθρωπος που άλλαζε εύκολα διαθέσεις και που εξοργιζόταν το ίδιο εύκολα, πρόθυμος να νοιώσει την εχθρότητα ή την περιφρόνηση, απρόθυμος να αφεθεί να του επιβληθούν και πάντα δύσκολος ν' ανεχτεί τους άλλους.

Τα γραπτά του μαρτυρούν την επανειλημμένη ανάγκη να δημιουργήσει σχέσεις τέλειας εμπιστοσύνης και διαφάνειας, που η ορφάνια και η εξορία του είχαν στερήσει.

Στην δεκαετία του 1750 επιχείρησε να ξεκόψει απ' αυτόν τον ξένο σ' αυτόν κόσμο. Θέλησε να εκφράσει στα γραπτά του την δυσπιστία του γι' αυτόν, να προτείνει τις πιθανές διεξόδους, είτε μέσα από τη μοναξιά, είτε μέσα από μια αναγεννημένη κοινωνία.

Στο έργο του «Ονειροπολήσεις» ο Rousseau κάνει μια σημαντική διάκριση καθώς γράφει «ότι ο φυσικός άνθρωπος, άντρας και γυναίκα, είναι καλός, μια που δεν επιθυμεί να βλάψει τον άλλο, αλλά δεν μπορεί ακόμη να είναι ενάρετος, μια που η αρετή απαιτεί ένα συνειδητό αλτρουϊσμό που είναι πιθανός μόνον όταν η κοινωνία, η ομιλία, η λογική σκέψη και η ηθική έχουν αναπτυχθεί». Έχει γράψει με μνημειώδη τρόπο για τη δυσκολία του να ζεις είτε μόνος, είτε με τους άλλους, για την απόρριψη της μη ικανοποιητικής επικοινωνίας και για το αντιφατικό αίτημα για μια αληθινή κοινωνία και τη νοσταλγία μιας τέτοιας κοινωνίας.

Ο Rousseau μας μιλά με μια δύναμη και μια αμεσότητα που δύσκολα βρίσκει κανείς στου συγχρόνου του.

ΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟ ΠΕΡΙΠΑΤΟ του εξομολογείται ότι δεν μπορεί να προβλέψει τη μοίρα του, δεν μπορεί να την αντιμετωπίσει, έχει απλά υποκύψει σ' αυτήν διότι καθώς σκόνταφτε από σφάλμα σε σφάλμα, από λάθος σε λάθος και από τρέλα σε τρέλα, η ασύνετη συμπεριφορά του πρόσφερε σ' αυτούς που έκαναν έλεγχο στη μοίρα του, τα όπλα που μεταχειρίστηκαν με τον πιο έξυπνο τρόπο για να ρυθμίσουν αμετάκλητα το πεπρωμένο του.

Σκέφτεται το τίμημα που η καρδιά του απέκτησε, θα ξεχνά λοιπόν τις δυστυχίες του, τους διώκτες του και την εξαθλίωσή του διότι βρίσκει την ησυχία του μέσα στο βάθος της αβύσσου, όπου είναι ένας θνητός φτωχός και δυστυχισμένος αλλά ασυγκίνητος σαν τον ίδιο το θεό.

Οι συνάνθρωποί του μπορεί να ξαναγυρίσουν κάποτε κοντά του αλλά δεν θα είναι πια εκεί για να τους συναντήσει. Είναι τέτοια η περιφρόνηση και η αηδία που τον έχουν εμπνεύσει ώστε θα έβρισκε τη συντροφιά τους ανυπόφορη αν όχι πληκτική μια που είναι εκατό φορές πιο ευτυχισμένος μέσα στη μοναξιά του απ' όσο θα ήταν, αν θα ζούσε ανάμεσά τους.

Προτιμά να συζητά με την ψυχή του που γι' αυτόν είναι η μοναδική απόλαυση και που οι άνθρωποι δεν θα μπορέσουν ποτέ να του την πάρουν.

Καθώς οι άνθρωποι για το Rousseau έπαψαν να είναι άνθρωποι και απογοήτευσαν την τρυφερότητά του και την ευαίσθητη ψυχή του, αποσπάστηκε απ' αυτούς και αντικείμενο της έρευνάς του στους περιπάτους του θα είναι η ίδια του η ύπαρξη «τι είμαι;» Ένα μοναχικό άτομο λοιπόν αναπόφευκτα σκέφτεται πολύ πάνω στον εαυτό του.

Στον εαυτό του βρίσκει κάποια παρηγοριά, ελπίδα και πνευματική γαλήνη, το μοναδικό καθήκον που του απομένει είναι απέναντι στον ίδιο τον εαυτό του. Είναι το μοναδικό πράγμα που επιθυμεί.

Θα δώσει μια περιγραφή των διαδοχικών αλλαγών της ψυχής του. Θα εκτελέσει πάνω στον εαυτό του αυτό το είδος του

εγχειρήματος που οι φυσικοί εκτελούν στην ατμόσφαιρα με σκοπό να ανακαλύψουν τις διακυμάνσεις των καιρικών συνθηκών.

ΣΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΕΡΙΠΑΤΟ του ανακαλύπτει ότι η συνήθεια ν' αποσύρεται στον εαυτό του τελικά του δημιούργησε μια ανοσία απέναντι στις αρρώστιες που τον βάραιναν και σχεδόν απέναντι στην ίδια την ανάμνησή τους.

Μ' αυτόν τον τρόπο έμαθε από την ίδια του την εμπειρία ότι ο δρόμος προς την αληθινή ευτυχία βρίσκεται μέσα μας και ότι δεν είναι μέσα στις δυνατότητες των ανθρώπων να κάνουν κάποιον αληθινά δυστυχισμένο, από τη στιγμή που αυτός έχει αποφασίσει να είναι ευτυχισμένος.

Για τον Rousseau η κάθε είδους ειλικρίνεια και εντιμότητα είναι τρομερά εγκλήματα στα μάτια της κοινωνίας. Θα φαινόταν διεφθαρμένος και απολίτιστος στους συγχρόνους του, έστω και αν το μοναδικό του έγκλημα ήταν το ότι δεν ήταν τόσο επίπλαστος και πονηρός όσο αυτοί.

Αφού λοιπόν απογοητεύεται από τους ανθρώπους αναφέρεται στο θεό που είναι δίκαιος και η βούλησή του είναι ότι θα πρέπει να υποφέρει, αλλά αυτός ξέρει την αθωότητά του. Αυτό είναι άλλωστε που δίνει στον Rousseau εμπιστοσύνη. Η καρδιά και η λογική του Rousseau φωνάζουν ότι δεν θα απογοητευτεί.

Ας αφήσουμε λοιπόν τους ανθρώπους και τη μοίρα να κάνουν ό,τι χειρότερο μπορούν. Πρέπει να μάθουμε να υποφέρουμε σιωπηλά, και το καθετί θα βρει τη σωστή του θέση στο τέλος έτσι που αργά ή γρήγορα θα' ρθει και η σειρά του Rousseau καθώς υποστηρίζει.

ΣΤΟΝ ΤΡΙΤΟ ΠΕΡΙΠΑΤΟ, ανακάλυψε ότι με την απομόνωση που του έκαναν οι εχθροί του για να πονέσει, συνέβαλαν περισσότερο στην ευτυχία του.

Οι μοναχικοί διαλογισμοί, η μελέτη της φύσης και η παρατήρηση του σύμπαντος οδήγησαν τον μοναχικό άνθρωπο Rousseau να προσβλέπει αδιάκοπα στο δημιουργό όλων των πραγμάτων και να

αναζητά με μια ευχάριστη ανησυχία το σκοπό όλων αυτών που βλέπει και την αιτία όλων όσων νοιώθει.

Έχοντας γεννηθεί μέσα σε μια ηθική και θρησκευόμενη οικογένεια και ανατραφεί με τρυφερότητα και αγάπη από ένα ιερέα γεμάτο αρετή και θρησκευτικότητα, δέχτηκε από τα πρώτα του χρόνια αρχές και βάσεις που μπόρεσε να τις διατηρήσει ακλόνητες. Διαπιστώνει λοιπόν στα γεράματά του ότι η υπομονή, η καλοσύνη, η υποταγή, η ακεραιότητα και η αντικειμενική κρίση είναι αγαθά που μπορούμε να τα πάρουμε μαζί μας και που μπορούμε να τα συσσωρεύουμε αδιάκοπα χωρίς το φόβο ότι ακόμη και ο θάνατος θα μειώσει την αξία τους. Και θα είναι ευτυχισμένος αν με τη δική του αυτοβελτίωση αφήσει τη ζωή όχι καλύτερη γιατί αυτό είναι αδύνατο για να το σκεφτεί αλλά πιο ενάρετη απ' όσο ήταν, όταν ήρθε σ' αυτήν.

ΣΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟ ΠΕΡΙΠΑΤΟ

Μας αναφέρει ο Rousseau ότι ο άνθρωπος μπορεί να επωφεληθεί από τους εχθρούς του και να διδαχτεί να είναι έξυπνος, ειλικρινής, σεμνός και λιγότερο πομπώδης.

Η καρδιά του ήταν πάντα γεμάτη περηφάνια για την αγάπη του για την αλήθεια και θυσιάζε την ίδια του την ασφάλεια, τα καλύτερα συμφέροντά του και το ίδιο το πρόσωπό του σ' αυτή την αγάπη της αλήθειας, με μια αφιλοκέρδεια.

Η αλήθεια είναι το πιο πολύτιμο από τα αποκτήματα. Χωρίς αυτήν ο άνθρωπος είναι τυφλός, η αλήθεια είναι το μάτι της λογικής.

Μέσα απ' αυτήν ο άνθρωπος μαθαίνει να συμπεριφέρεται, να ζει, να δρα όπως πρέπει και ν' αγωνίζεται για τον αληθινό αντικειμενικό σκοπό του.

Ο άνθρωπος πρέπει να καθοδηγείται από τη φωνή της συνείδησης παρά από τα φώτα της λογικής. Η αλήθεια είναι μια τιμή για τον καλό άνθρωπο, που την οφείλει στην ίδια του την αξιοπρέπεια. Το να λες ψέματα για δικό σου όφελος, είναι έγκλημα, το να λες ψέματα προς όφελος των άλλων είναι απάτη και το να λες ψέματα σε βάρος των άλλων είναι συκοφαντία – κι αυτό είναι το

χειρότερο είδος ψέματος.

Το να λες ψέματα χωρίς όφελος ή σε βάρος του εαυτού σου ή των άλλων δεν είναι ψέμα, είναι μύθευμα. Το άτομο που λέει μυθεύματα δεν είναι κατά κανένα τρόπο ψεύτης.

ΠΕΜΠΤΟΣ ΠΕΡΙΠΑΤΟΣ

Μιλάει για την κορύφωση της ευτυχίας όπου ο άνθρωπος είναι αυτάρκης σαν το θεό: Το συναίσθημα της ύπαρξης είναι κάτι πολύτιμο, είναι ένα συναίσθημα γαλήνης και ικανοποίησης. Η καρδιά πρέπει να είναι γαληνεμένη και η ηρεμία της να μη διαταράσσεται από κανένα πάθος. Ο περίγυρος του ανθρώπου πρέπει να συμβάλλει στην ευτυχία του. Δεν πρέπει να υπάρχει ούτε ολοκληρωτική ηρεμία, ούτε υπερβολική κίνηση αλλά μια σταθερή και μέτρια δραστηριότητα. Χωρίς καμία δράση η ζωή είναι απλά λήθαργος. Η απόλυτη σιωπή μας υποκινεί στην μελαγχολία και αυτό είναι μια εικόνα θανάτου.

ΕΚΤΟΣ ΠΕΡΙΠΑΤΟΣ

Παραδέχεται πως το να κάνεις το καλό είναι η πιο αληθινή ευτυχία που η ανθρώπινη καρδιά μπορεί να απολαύσει. Αλλά εκείνος είχε αρνηθεί αυτή την ευτυχία επί πολλά χρόνια. Οι άνθρωποι που είχαν τον έλεγχο της μοίρας του, του έδιναν ευκαιρίες για ενάρετη συμπεριφορά σαν ένα δόλωμα για να τον παγιδέψουν ώστε να οδηγηθεί εκεί που αυτοί ήθελαν.

Εγνώριζε πολύ καλά ότι η παρεμπόδιση που του δημιουργούσαν ως προς τη δράση του ήταν το μόνο καλό που θα μπορούσε να συμβεί γιατί άθελά του και χωρίς πρόθεση θα έκανε κακό.

Εκμυστηρεύεται ότι υπάρχουν μορφές αντιξοότητας που εξυψώνουν και ενισχύουν την ψυχή, αλλά υπάρχουν και άλλες που τη συντρίβουν και την εξοντώνουν. Τέτοιες είναι οι αντιξοότητες που θύμα τους στάθηκε και ο ίδιος.

Εξομολογείται ότι οι άνθρωποι που του δημιούργησαν προβλήματα, προκάλεσαν την περιφρόνησή του γι' αυτούς αλλά ποτέ το μίσος του: ένιωσε πολύ πιο πάνω απ' αυτούς και στην πραγματικότητα αγάπησε πολύ τον εαυτό του.

Υποστηρίζει ότι ο άνθρωπος που η δύναμή του τον τοποθετεί πάνω από όλους πρέπει και ο ίδιος να είναι πάνω απ' όλες τις ανθρώπινες αδυναμίες, γιατί αλλιώς αυτή η υπερβολική δύναμη θα του χρησιμεύσει μόνο για να τον βυθίσει πιο χαμηλά από τους συνανθρώπους του, και χαμηλότερα απ' όσο θα ήταν, αν έμενε ίσος τους.

Συμπερασματικά τονίζει πως ποτέ δεν ταίριαζε αληθινά στην κοινωνική ζωή όπου δεν υπάρχει τίποτα άλλο από κουραστικά καθήκοντα και υποχρεώσεις και ότι ο ανεξάρτητος χαρακτήρας του τον καθιστούσε πάντα αδύνατο να υποταχτεί στους καταναγκασμούς που πρέπει να δεχτεί ο καθένας που θέλει να ζήσει ανάμεσα στους ανθρώπους. Όσο καιρό δρα ελεύθερα είναι καλός και δεν κάνει παρά το καλό, αλλά από τη στιγμή που θα νιώσει το ζυγό της αναγκαιότητας ή της ανθρώπινης κοινωνίας επαναστατεί ή μάλλον αντιδρά και τότε δεν λογαριάζει τίποτα.

Οι σύγχρονοί του τον απέπεψαν σαν ανώφελο μέλος της κοινωνίας, τον εξοστράκισαν σαν επικίνδυνο αλλά ο ίδιος ομολογεί ότι έχει κάνει ελάχιστο καλό μα ποτέ στη ζωή του δεν είχε μέσα του κακές προθέσεις και αμφιβάλλει αν υπάρχει κάποιος άνθρωπος στον κόσμο που να έκανε ουσιαστικά λιγότερο κακό από εκείνον.

ΕΒΔΟΜΟΣ ΠΕΡΙΠΑΤΟΣ

Ο Rousseau έχοντας ως οδηγό τις επιθυμίες του και χωρίς κανένα περιορισμό εκτός από την αδυναμία που έρχεται μαζί με τα γεράματα έχει αρχίσει να ασχολείται με τη βοτανική.

Αυτός είναι ο τρόπος του για να εκδικηθεί τους διώκτες του, δεν θα μπορούσε να βρει καμιά πιο σκληρή τιμωρία γι' αυτούς απ' όσο να είναι ευτυχισμένος παρ' όλα όσα του έκαναν.

Διαπίστωσε στο πέρασμα του χρόνου ότι τ' αδέρφια του οι άνθρωποι επεδίωκαν την ευτυχία τους από τη δική του δυστυχία. Για να μη τους μισήσει βρήκε καταφύγιο στην αγκαλιά της κοινής μας μητέρας που είναι η ΦΥΣΗ.

Έγινε ένας μοναχικός ή όπως έλεγαν ένας ακοινώνητος

μισάνθρωπος, επειδή προτίμησε την πιο σκληρή μοναξιά από τη συντροφιά των πονηρών ανθρώπων, που ανθίζουν μόνο μέσα στην προδοσία και το μίσος.

Βρίσκει ότι η βοτανική είναι η ιδανική μελέτη για τον δίχως απασχόληση μοναχικό άνθρωπο. Συγκρίνει τον εαυτό του με μεγάλους εξερευνητές που ανακαλύπτουν ένα άγνωστο νησί.

Εκμυστηρεύεται και λέει ότι όσο πιο βαθιά είναι η μοναξιά που τον περιβάλλει, τόσο μεγαλύτερη είναι η ανάγκη που νιώθει σε τέτοιες στιγμές για κάτι που θα καλύψει αυτό το κενό και όταν η φαντασία του δεν μπορεί να του προσφέρει ιδέες ή η μνήμη του τις απορρίπτει, η γη τον αποζημιώνει, για όλα αυτά με το πλήθος που παράγει χωρίς καμία ανθρώπινη επέμβαση και τ' απλώνει όλα από παντού στα μάτια του.

Γρήγορα αυτή η ονειροπόληση στολίστηκε μ' ένα συναίσθημα περηφάνιας.

Μας επιβεβαιώνει ότι η Φύση με τις εικόνες που όλο χάρη φέρει μπροστά του: λιβάδια, νερά, δάση, μοναξιά και πάνω απ' όλα γαλήνη και ηρεμία που μπορεί κανείς να βρει σ' αυτά τα μέρη, τον κάνουν να ξεχνά τα βάσανα που του δημιούργησαν οι άνθρωποι, το μίσος τους, την περιφρόνησή τους, τις κακές πράξεις που μ' αυτές ξεπλήρωσαν την ειλικρινή και όλο αγάπη αφοσίωσή του σ' αυτούς.

ΟΓΔΟΟΣ ΠΕΡΙΠΑΤΟΣ

Ο Jean Jacques Rousseau παραδέχεται ότι επαναστάτησε στην αρχή ενάντια στην αδικία, αλλά στο τέλος την αντιμετώπισε με περιφρόνηση. Είναι ο εγωισμός που μας κάνει σταθερά δυστυχημένους. Όταν ο εγωισμός σωπαίνει και ακούμε μόνο τη φωνή της λογικής, αυτό μπορεί να μας παρηγορήσει τελικά απ' όλες τις δυστυχίες που δεν είναι μέσα στις δυνατότητές μας ν' αποφύγουμε.

Έμαθε καθώς λέει ν' αντιμετωπίζει τη ζωή και το θάνατο, την αρρώστια και την υγεία, τα πλούτη και τη φτώχεια, τη φήμη και τη συκοφαντία, με την ίδια αδιαφορία και τούτο είναι έργο των

εχθρών του που τον ανταμείβει για τα κακά που του έκαναν.

ΕΝΑΤΟΣ ΠΕΡΙΠΑΤΟΣ

Ο Rousseau σχολιάζει ότι η ευτυχία είναι μια μόνιμη κατάσταση που δεν μοιάζει να φτιάχτηκε για τον άνθρωπο σ' αυτόν τον κόσμο.

Κανένας δεν μπορεί να είναι βέβαιος ότι θ' αγαπά αύριο αυτό που αγαπά σήμερα. Ας απολαύσουμε λοιπόν όσο γίνεται περισσότερη γαλήνη πνεύματος και ας μη νοιαζόμαστε για τίποτα που να μας αναστατώνει, μια που τέτοια σχέδια είναι ξεκάθαρη τρέλα.

Ο Jean Jacques Rousseau παρατήρησε με το πέρασμα των χρόνων ότι η ηλικιωμένη του εμφάνιση τρόμαζε τα παιδιά και προτίμησε να στερήσει κατόπιν τούτου τον εαυτό του από μια ευχαρίστηση διότι δεν ήθελε να ταράζει κατά πως έλεγε την ευτυχία τους.

Τα έργα τους όμως "Julie" και "Emile" ήταν έργα ανθρώπου που αγαπούσε τα παιδιά.

Ομολογεί όμως ότι τα παιδιά δεν συμπαθούν τους γέρους, τα απωθεί η εμφάνιση της φύσης σε κατάπτωση. Και τούτο τον πληγώνει βαθιά να το βλέπει, γι' αυτό συγκρατεί τα χάρδια του για να μη νοιώσει την απέχθειά τους.

Προτιμά τελικά τη Φύση που πάντα του χαμογελά, βρίσκεται ανάμεσα στα πράσινα φυλλώματα και ανασαίνει ελεύθερα. Ο λόγος που προτιμά τη μοναξιά είναι γιατί δεν βλέπει την εχθρότητα στα πρόσωπα των ανθρώπων, την πολιορκία με τα ενοχλητικά βλέμματα που αναστατώνουν την ευχαρίστησή του.

Άνθρωποι μοναχικοί γίνονται κατά κανόνα εσωστρεφείς, αυτοεξόριστοι και αυτοτιμωρούμενοι περιθωριοποιώντας τους εαυτούς τους από τα δρώμενα της κοινωνίας καθώς δεν έχουν την αυτοπεποίθηση και την αποδοχή που χρειάζονται. Παρουσιάζουν μια υπέρμετρη ευαισθησία και ειλικρίνεια στις κοινωνικές επαφές με τους άλλους ανθρώπους, οπότε στην συνέχεια προτιμούν να αποσυρθούν στο γαλήνιο καταφύγιο της φαντασίας και του

πνεύματός τους αδιαφορώντας για ό,τι συμβαίνει γύρω τους.

Με την πάροδο του χρόνου αυτοί οι διαφορετικοί και παράξενοι άνθρωποι ως προς τον τρόπο ζωής τους αλλά και τις ιδέες τους δικαιώνονται. Αποτελούν ένα πνευματικό φάρο στην ανθρώπινη ιστορία του κοινωνικού γίγνεσθαι. Όπως λένε «πέτρα που κυλάει δεν μαλιάζει» έτσι και οι κοινωνίες περνούν από φάσεις ακμής και παρακμής και οι ανθρώπινες ιδέες μεταβάλλονται ή υιοθετούνται καινούργιες που προέρχονται από ανθρώπους διαφορετικούς, που στην εποχή τους ήταν πρωτόποροι, αλλά όχι αποδεκτοί όπως ο Jean Jacques Rousseau.

Πηγή: scriptamanent.gr | Κωνσταντακοπούλου Ευτυχία

Φωτογραφία: pixabay.com